

**ZASTĘPCA
KOMENDANTA GŁÓWNEGO POLICJI**

Warszawa, dnia 21 grudnia 2024 r.

KR-DŚ - 4381/4227/2024

*Pan
Valeri VACHEV*

Zastępca Rzecznika Praw Obywatelskich

Szanowny Panie Rzeczniku

Odpowiadając na wystąpienie sygn. XI.518.50.2017.KM z dnia 4 grudnia 2024 r. w sprawie podjętych przez Policję w latach 2022-2024 działań związanych ze zwalczaniem przestępstw z nienawiści uprzejmie przedstawiam, co następuje.

Na wstępie należy podkreślić, że przestępstwa określone w art. 119 § 1 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. *Kodeks karny*, art. 256 § 1 i 2 k.k. oraz art. 257 k.k. są przejawem dyskryminacji i naruszeniem podstawowych praw człowieka. Ze względu na swój szczególny charakter, motywację sprawców i dużą społeczną szkodliwość czynów pozostają w stałym zainteresowaniu Policji.

Przestępstwa motywowane nienawiścią zostały objęte priorytetem nr III Komendanta Głównego Policji pn. *Podniesienie efektywności działań Policji w celu realizacji oczekiwań społecznych* w ramach Priorytetów Komendanta Głównego Policji na lata 2021-2025, co skutkuje między innymi monitorowaniem wszczętych i zakończonych postępowań przygotowawczych oraz podejmowaniem szeregu inicjatyw mających na celu skuteczne zapobieganie, przeciwdziałanie i zwalczanie przedmiotowych czynów. Wśród zadań służących realizacji tego priorytetu znalazło się działanie polegające na „Dostosowaniu działań profilaktycznych Policji do zdiagnozowanych zagrożeń społecznych m.in. w obszarze mowy nienawiści, w tym hejtu oraz przestępstw z nienawiści”.

Przestępstwa popełniane z nienawiści ze względu na dużą społeczną szkodliwość objęte są *Planem działań Policji na lata 2022-2025 w zakresie przeciwdziałania mowie nienawiści, przestępstwom nawoływania do nienawiści na tle różnic narodowościowych, etnicznych, rasowych, wyznaniowych albo ze względu na bezwyznaniowość oraz propagowaniu faszyzmu i innych ustrojów totalitarnych* (zwanego dalej „Planem”), za realizację, którego odpowiada Pełnomocnik Komendanta Głównego Policji ds. Ochrony Praw Człowieka oraz Biuro Prewencji Komendy Głównej Policji. Główne cele tego Planu to:

- 1) ograniczanie skali mowy nienawiści (w tym hejtu w Internecie i mediach) prowadzącej do eskalacji nienawiści w postaci aktów przemocy i nawoływania do popełniania przestępstw,
- 2) systematyczna realizacja działań zmierzających do zapobiegania lub ograniczania przestępczości motywowanej nienawiścią (w tym w oparciu o bieżącą diagnozę rodzaju i skali zagrożeń występujących w środowiskach lokalnych),
- 3) ograniczanie negatywnych i wrogich postaw, poniżającego, dyskryminującego i upokarzającego traktowania oraz zakorzenionych stereotypów w stosunku do różnych grup społecznych,
- 4) współtworzenie społecznej atmosfery stanowczo potępiającej istnienie wszelkich ustrojów totalitarnych oraz przeciwdziałającej radykalizacji postaw i światopoglądów skutkujących aktami agresji i wywołującej strach lub niepokój mniejszości społecznych w Polsce,
- 5) redukcja w przestrzeni publicznej występowania wszelkich form propagowania ustrojów totalitarnych oraz naruszania godności człowieka z powodu różnic narodowościowych, etnicznych, rasowych, wyznaniowych albo bezwyznaniowości, czy też innych przyczyn wynikających z cech niezbywalnych (trwałych).

W kontekście powyższego nadmienić należy, że ochrona praw człowieka w Policji oparta jest na sieci policyjnych pełnomocników i członków zespołów ds. ochrony praw człowieka. Skupia się m.in. na prewencji zachowań dyskryminacyjnych w działaniach policjantów, co w istocie ma także na celu podnoszenie efektywności w walce i zapobieganiu przestępstwom z nienawiści. Podejmowane przez pełnomocników działania mają na celu uświadamianie i uwrażliwianie policjantów i pracowników Policji na kwestie poszanowania godności, maksymalizowanie empatycznych postaw policjantów w stosunku do wszystkich osób przebywających w Polsce oraz dbanie o właściwe przygotowanie policjantów do reagowania w przypadku zaistnienia incydentów i przestępstw motywowanych nienawiścią.

Spośród innych przedsięwzięć Policji w latach 2020-2024 należy wymienić te, które były realizowane w ramach Porozumienia zawartego w dniu 28 sierpnia 2020 r. między

Komendantem Głównym Policji a Muzeum Historii Żydów Polskich Polin, w szczególności projekt „Edukacja antydyskryminacyjna – przedsięwzięcia szkoleniowe dla Policji na lata 2020-2024”, w ramach którego przeprowadzono szkolenia antydyskryminacyjne o tematyce żydowskiej i romskiej. Aktualnie przedsięwzięcia szkoleniowe realizowane są także na podstawie Porozumienia o współpracy zawartego w dniu 22 marca 2023 r. między Komendantem Głównym Policji a Muzeum Historii Żydów Polskich Polin na lata 2023-2024, celem którego jest podniesienie wiedzy i kompetencji zawodowych funkcjonariuszy Policji w obszarze zapobiegania i walki z antysemityzmem oraz ochrony praw człowieka i równego traktowania, ze szczególnym uwzględnieniem tematyki antydyskryminacyjnej. Z danych udostępnionych przez Muzeum Historii Żydów Polskich Polin wynika, że w tym przedsięwzięciu wzięło udział ok. 850 funkcjonariuszy Policji. Nadto we współpracy z Muzeum została opracowana i upowszechniona w Policji broszura pt. *„Antysemityzm jako przestępstwo z nienawiści, wybrane zagadnienia z praktyki policyjnej”*.

Biuro Prewencji oraz Biuro Kryminalne KGP podejmują inicjatywy mające na celu prewencję mowy nienawiści oraz zwalczanie przestępstw z nienawiści.

W corocznych seminariach organizowanych przez Biuro Prewencji KGP uczestniczą wojewódzcy koordynatorzy ds. profilaktyki społecznej oraz koordynatorzy odpowiedzialni za realizację Planu, a także wykładowcy szkół policyjnych realizujących zajęcia dydaktyczne w tym zakresie. Każdorazowo uczestniczy w nich Pełnomocnik Komendanta Głównego Policji ds. Ochrony Praw Człowieka oraz zaproszeni prelegenci spoza Policji. Podczas seminariów prezentowane są m.in. zagadnienia dot. wpływu różnic kulturowych, narodowościowych i religijnych na postrzeganie człowieka, omawiane są podłoża uprzedzeń a także problematyka rozpoznawania i przeciwdziałania radykalizacji. W latach 2022-2024 w seminariach uczestniczyło ok. 60 funkcjonariuszy Policji.

Biuro Kryminalne KGP organizuje, odnoszące się do problematyki zwalczania przestępstw z nienawiści, narady służbowe połączone z warsztatami szkoleniowymi, w których jako prelegenci uczestniczą m.in. przedstawiciele Biura Instytucji Demokratycznych i Praw Człowieka (ODIHR), Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji, Prokuratury Krajowej, a także zaproszeni eksperci. Podczas narad omawiane są m.in. prawne aspekty zwalczania przestępstw motywowanych uprzedzeniami, w tym czynów zabronionych popełnionych z wykorzystaniem sieci Internet oraz unijne dyrektywy.

Ponadto Biuro Kryminalne KGP we współpracy z komendami wojewódzkimi i Komendą Stołeczną Policji monitoruje wszczęte i zakończone postępowania przygotowawcze dotyczące przestępstw motywowanych nienawiścią. Zadanie to realizują wyznaczeni Biurze

Kryminalnym KGP oraz komendach wojewódzkich i Komendzie Stołecznej Policji koordynatorzy. Gromadzone przez nich dane są poddawane analizie i wykorzystywane m.in. do rozpoznania skali zjawiska, sposobów działania sprawców oraz potrzeb szkoleniowych funkcjonariuszy Policji.

W latach 2022-2024 przedstawiciele Komendy Głównej Policji uczestniczyli ponadto w innych przedsięwzięciach związanych z zapobieganiem i zwalczaniem tego rodzaju przestępstw:

- w spotkaniu zorganizowanym w MSWiA dot. kolejnej edycji rządowego programu „*Ograniczenia Przeszłości i Społecznych Zachowań Razem Bezpieczniej im. Władysława Stasiaka na lata 2025-2028*”,
- w spotkaniu z delegatami ODIHR nt. sytuacji społeczności romskiej w Polsce,
- w posiedzeniu Europejskiej Komisji przeciwko Rasizmowi i Nietolerancji (ECRI),
- w spotkaniu z organizacją pozarządową The Abraham Global Peace Initiative,
- w spotkaniu z przedstawicielami Ambasady USA w Warszawie nt. działań podejmowanych przez Policję w zwalczaniu przestępstw z nienawiści,
- w spotkaniu ze Związkiem Ukraińców w Polsce poświęconemu przestępstwom z nienawiści skierowanym przeciwko społeczności ukraińskiej w Polsce,
- w konferencji nt. „*Przeciwdziałanie antysemityzmowi w Polsce: Integracja działań i współpraca*”,
- w konferencji nt. „*Wyzwania XXI wieku – mowa nienawiści i przestępstwa w cyberprzestrzeni*” z udziałem ok. 70 funkcjonariuszy zajmujących się przedmiotową problematyką w poszczególnych garnizonach policyjnych.

Zadania związane ze zwalczaniem przestępstw z nienawiści realizuje także od 2024 r. Centrum Szkolenia Policji w Legionowie będące odpowiedzialne za prowadzenie kursu specjalistycznego dot. *zapobiegania przestępstwom z nienawiści i ich zwalczania*, w którym uczestniczą policjanci zwalczający tego rodzaju przestępstwa. Celem kursu jest przygotowanie funkcjonariuszy do prowadzenia zajęć w ramach lokalnego doskonalenia zawodowego do dalszego zapobiegania przestępstwom z nienawiści i ich zwalczania. W 2024 r. odbyły się trzy edycje kursu, w którym udział wzięło łącznie 46 osób. Zajęcia podczas tego kursu prowadzą także eksperci spoza Policji, w szczególności z ODIHR, Międzynarodowej Organizacji ds. Migracji, Muzeum Historii Żydów Polskich Polin oraz prokuratorzy. Podczas realizacji kursu wykorzystywany jest podręcznik TAHCLE (Training Against Hate Crime for Law Enforcement, OBWE/ODIHR 2023).

Odnosząc się do pytania dotyczącego gromadzenia danych uprzejmie informuję, że informacje o przestępstwach, w tym o przestępstwach z nienawiści, są rejestrowane w Krajowym Systemie Informacyjnym Policji (dalej zwany „KSIP”), który funkcjonuje na podstawie art. 21nb ust. 1 ustawy o Policji. Rejestracja przestępstw dokonywana jest na podstawie formularzy rejestracyjnych określonych w § 42 ust. 7 Zarządzenia nr 70 Komendanta Głównego Policji z dnia 2 grudnia 2019 r. w sprawie Krajowego Systemu Informacyjnego Policji. Jednocześnie informuję, iż wartości *modus operandi* nie są obligatoryjne przy rejestracji przestępstwa w KSIP, wobec czego liczba przestępstw stwierdzonych z uwzględnieniem jakiegokolwiek wartości *modus operandi* będzie pewną częścią stanu faktycznego poruszanego zagadnienia.

Od stycznia 2022 r. dane dotyczące przestępstw z nienawiści są także monitorowane w Elektronicznym Rejestrze Czynności Dochodzeniowo-Śledczych (ERCDS), który jest systemem wspomagającym. W jednej z zakładek ewidencyjnych ERCDS został utworzony formularz zgodny z wymogami raportu ODIHR, w którym określone zostały tła (motywacje) z jakich popełnione zostały przestępstwa. Należą do nich motywacje: antychrześcijańskie, antymuzułmańskie, antyromskie, antysemitki, inne ze względu na religię lub przekonania, propagowanie faszyzmu lub innego totalitarnego ustroju państwa, przeciwko osobom LGBTI, ze względu na płeć, wobec osób niepełnosprawnych, rasistowskie i ksenofobiczne oraz wobec innych grup. Niemniej, tylko dane z KSIP mają walor statystyczny. Zbiorcze sprawozdania dotyczące wszczętych postępowań przygotowawczych o przestępstwa z nienawiści co miesiąc przesyłane są do Departamentu Porządku Publicznego Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji.

Poniżej przedstawiam wnioskowane dane uzyskane z KSIP, zgodnie ze sposobem i zakresem gromadzenia danych:

- 1) liczba przestępstw stwierdzonych z art. 119 § 1 k.k., art. 256 k.k. oraz art. 257 k.k., w tym popełnionych z wykorzystaniem sieci Internet

Ustawa	Artykuł	Przestępstwa stwierdzone			Przestępstwa stwierdzone w sieci Internet	
		2022	2023	I-XI 2024	2023	2024
Ustawa z dn. 6.06.1997 r. - Kodeks karny	Art. 119 § 1	122	157	113	-	1
	Art. 256 § 1	282	253	213	-	-
	Art. 256 § 1a	-	-	2	2	1
	Art. 256 § 2	18	19	6	-	-
	Art. 257	502	339	311	-	-
Podsumowanie całkowite		924	768	645	2	2

- 2) liczba wszczętych oraz zakończonych postępowań dotyczących czynów stypizowanych w art. 119 § 1 k.k., art. 256 k.k. oraz art. 257 k.k.:

Ustawa	Artykuł	Postępowania wszczęte			Postępowania zakończone		
		2022	2023	2024	2022	2023	I-XI 2024
Ustawa z dn. 6.06.1997 r. - Kodeks karny	Art. 119 § 1	171	129	103	128	168	120
	Art. 256 § 1	302	236	284	293	288	263
	Art. 256 § 1a	-	-	6	-	-	4
	Art. 256 § 2	14	12	11	27	19	9
	Art. 257	478	341	412	497	380	338
Podsumowanie całkowite		965	718	816	945	855	734

- 3) liczba zatrzymanych osób:

Ustawa	Artykuł	Zatrzymani			
		Informacja o zatrzymaniu	2022	2023	I-XI 2024
Ustawa z dn. 6.06.1997 r. - Kodeks karny	Art. 119 § 1	Osoby dorosłe	40	39	31
		Nieletni	2	-	-
	Art. 256 § 1	Osoby dorosłe	16	10	10
		Nieletni	-	1	5
	Art. 256 § 2	Osoby dorosłe	2	-	-
	Art. 257	Osoby dorosłe	61	51	49
Nieletni		-	-	1	
Podsumowanie całkowite			121	101	96

- 4) liczba podejrzanych:

Ustawa	Artykuł	Podejrzani		
		2022	2023	I-XI 2024
Ustawa z dn. 6.06.1997 r. - Kodeks karny	Art. 119 § 1	79	96	72
	Art. 256 § 1	84	80	42
	Art. 256 § 2	5	10	1
	Art. 257	218	187	155
Podsumowanie całkowite		386	373	270

Komenda Główna Policji podejmuje także inicjatywy oraz przedsięwzięcia mające na celu uwrażliwienie społeczeństwa, a także funkcjonariuszy Policji na problemy związane z mową nienawiści, a także zapobieganiem i zwalczaniem przestępstw z nienawiści. Warto podkreślić, że zgodnie z wytycznymi Prokuratora Generalnego z 2014 r. postępowania z nienawiści podlegają szczególnemu nadzorowi prokuratury. Wobec powyższego jednostka

Policji przekazuje zgromadzony materiał dowodowy do prokuratury celem dokonania prawno-karnej oceny.

Ponadto pragnę poinformować, że Policja oczekuje na rezultat prac powołanego przez Prokuratora Generalnego Adama Bodnara *Zespołu doradców przy Prokuratorze Generalnym do spraw przeciwdziałania mowie nienawiści i przestępstwom motywowanym uprzedzeniami*, którego jednym z zadań jest opracowanie zbioru dobrych praktyk i rekomendacji co do metod przeciwdziałania mowie nienawiści i przestępstwom motywowanych uprzedzeniami, a także opracowanie, we współdziałaniu z Krajową Szkołą Sądownictwa i Prokuratury, materiałów szkoleniowych dotyczących przedmiotowej problematyki.

z poważaniem

ZASTĘPCA
KOMENDANTA GŁÓWNEGO POLICJI
[Signature]
nadinsp. dr Tomasz MICHUŁKA